

Expozičné zbierky Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra v Bratislave

M. Gargulák

Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava; milan.gargulak@geology.sk

Expozičné zbierky možno nájsť v rôznych inštitúciách po celom Slovensku. Samozrejme najviac ich je v múzeách, kde na prvom mieste je potrebné uviesť Slovenské národné múzeum. Ale i rôzne regionálne múzeá majú expozičné zbierky nerastov spravidla ale len z oblasti ich regionálnej pôsobnosti.

Okrem múzeí sa najčastejšie zbierky nerastov nachádzajú v rôznych školách, kde najrozsiahlejšiu zbierku má Prírodovedecká Fakulta UK v Bratislave o niečo menšiu Fakulta BERG TU v Košiciach a Technická univerzita UK (stavebná fakulta). Relatívne početné zbierky sa nachádzajú na stredných a základných školách i keď menšieho rozsahu.

V „nevedeckých“ organizáciách sa často nachádzajú zbierky v organizáciách s geologickým a ťažobným zameraním.

Štátny geologický ústav Dionýza Štúra patrí nepopierateľne medzi významné vedecké pracoviská v SR a v oblasti geológie je jednoznačne najvýznamnejšou inštitúciou. Preto, aj s prihliadnutím na jeho dlhodobú históriu a zahraničné renomé, je neudržateľné aby v jeho priestoroch absentovali zbierky expozičného charakteru. Dokonca ústav je nositeľom mena významného slovenského geológa Dionýza Štúra, ktorý bol prvým slovenským riaditeľom ríšskeho geologického ústavu vo Viedni a tak som presvedčený, že Štátny geologický ústav by mal mať vybudované kvalitné zbierky vo vyhovujúcich priestoroch. Vybudovaním novej budovy Geofondu a rekonštrukciou nádvoria sa takéto priestory získali.

Ak odhliadnem od aspektov a argumentov uvedených predchádzajúcom texte, stále zostáva jeden veľmi dôležitý dôvod a to uchovávanie a starostlivosť o kultúrne dedičstvo Slovenska, kam nepopierateľne patrí i bohatstvo nerastnej ríše našej vlasti.

Preto bola vedeniu ŠGÚDŠ v roku 2009 predložená obnovená Konceptia budovania expozičných zbierok na ústave.

Žiadna slovenská inštitúcia nemá špecializovanú zbierku slovenských nerastov (okrem Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave) i keď slovenské nerasty (minerály) sa nachádzajú prakticky vo všetkých zbierkach. Vždy ale len ako súčasť zbierky iného zamerania (systematická zbierka minerálov, minerály konkrétnych oblastí, banské revíry...). Preto nosnou myšlienkou Konceptie je hlavné expozície postaviť na základoch „Slovenska“ – slovenské minerály, slovenské horniny, slovenské suroviny, slovenské lokality, slovenské nálezy... a slovenskí geológovia – ich zbierky.

Navrhovaná Konceptia predpokladá vybudovanie a inštaláciu:

- zbierku slovenských minerálov (v zasadačke Geofondu),
- expozíciu ťažených slovenských nerastných surovín (nádvorie ústavu)
- expozíciu „megavzoriek“ (popri hlavnej ceste – Mlynskej doline)
- tématické zbierky (fosílie, petrografia, štruktúrna geológia...) a zbierky slovenských geológov v interiéroch hlavnej budovy.

Budovanie akéhokoľvek fondu (zbierky, kolekcie) si však vyžaduje jeho presnú evidenciu. Spôsob evidencie takýchto materiálov je už overený v múzeách (Vyhláška MK SR 342/1998 Z. z. o odbornej správe múzejných zbierkových predmetov a galerijných zbierkových predmetov) a možno ho prakticky bezo zmien prevziať.

Celá evidencia, katalogizácia vzoriek (vystavených aj depozitných) bude aj v databázovej forme a budú vytvorené aj virtuálne zbierky, keď všetky

vystavené exponáty z vitrín a expozícií budú fotograficky zdokumentované a vystavené na webe.

Rôzne inštitúcie (aj slovenské) už majú takéto virtuálne múzeá v prevádzke a tak nebude problém vytvoriť špecializovanú aplikáciu aj na stránke ŠGÚDŠ.

V súvislosti s evidenciou jednotlivých vzoriek je nevyhnutné aby všetky exponáty vystavené či už vo vitrínach alebo uložené v depozite boli jednoznačne identifikované štandardnými (geologickými) identifikačnými metódami (RTG, DTA, mikrosondové analýzy, morfológická identifikácia...) tak aby sa nestalo, že budú vystavené neurčené alebo nesprávne určené vzorky. Samozrejme, že pre úplne „bežné“ minerály (kremeň, galenit...) bude postačovať vizuálna identifikácia.

Je však aj možnosť aby niektoré exponáty boli do zbierok dlhodobo zapožičané v prípade, že sa ich majiteľ nechce definitívne vzdať, ale bol by záujem aby boli vystavené (komplexnosť zbierky, ojedinelosť vzorky...). V takomto prípade by bolo na

etikete uvedené: zapožičané zo zbierky XY. V prípade, že by majiteľ exponát venoval (daroval) do zbierky natrvalo - bolo by uvedené: venoval XY.

Takéto označovanie vzoriek výrazne zvýši šancu získať do zbierky exponáty, ktoré by sa nedali získať iným spôsobom. Každého zberateľa poteší ak jeho meno bude zverejnené a tak bude ocenené, že aj on sa pričínil o vybudovanie zbierky Slovenských minerálov, či iných expozícií.

Ak odhliadnem od materiálno technických požiadaviek potrebných na vybudovanie jednotlivých zbierok za jeden z najzávažnejších problémov vybudovania navrhovaných zbierok považujem spôsob získavania budúcich exponátov. Keďže však na ústave i v celej geologickej pospolitosti existujú entuziasti – zapálení zberatelia, ale i ľudia pre ktorých je stavovská príslušnosť ku geológii hrdosťou a čťou, osobne verím, že za pomoci takýchto ľudí sa mi podarí predkladaný návrh zaviesť do života a spoločnými silami vzniknuté zbierky vytvoriť, rozvíjať, chrániť, dopĺňať a sprístupňovať.